

SŁOWO

WILNO. Czwartek 23 lipca 1931 r.

Redakcja i Administracja, Wilno Zamkowa 2 i Ad. Mickiewicza 4. Otwarta od g. 9 do 4. Tel: Redakcji 17-82, Administr. 228

PRENUMERATA miesięczna z odniesieniem do domu lub z przesyłką pocztową 4 zł, zagranicę 7 zł. Konto czekowe P.K.O. Nr. 80259. W sprzedaży detal. cena pojedynczego n-ru 20 gr.

Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem.
Redakcja rękopisów niezamówionych nie zwraca. Administracja nie uwzględnia zastrzeżeń co do rozmieszczenia ogłoszeń.

BIENIAKONIE — Bufet Kolejowy.
BRASŁAW — Księgarnia T-wa „Lot”.
BARANOWICZE — ul. Szeptyckiego — A. Łaszuk.
DĄBROWICA (Polesie) — Księgarnia K. Malinowskiego.
DUKSZY — Bufet Kolejowy.
GLEBKIE — ul. Zamkowa — W. Włodzimierow.
GRÓDNO — Księgarnia T-wa „Ruch”.
HORODZIEJ — Dworzec Kolejowy — K. Smarzyński.
IWIEŃCIE — Sklep tytoniowy — S. Zwierzynski.
KLECK — Sklep „Jedność”.
LIDA — ul. Suwalska 13 — S. Mateski.
MOŁODECZNO — Księgarnia T-wa „Ruch”.

PRZEDSTAWICIELSTWA:

NIESWIEZ — ul. Ratuszowa — Księgarnia Jęzwińskiego.
NOWOGRODEK — Kiosk St. Michalskiego.
N. ŚWIECIANY — Księgarnia T-wa „Ruch”.
OSZMIANA — Księgarnia Spółd. Nauz.
PINSK — Księgarnia Polska — St. Bednarski.
POSTAWY — Księgarnia Polskiej Macierzy Szkolnej.
STOLPCE — Księgarnia T-wa „RUCH”.
STONIM — Księgarnia D. Lubowskiego, ul. Mickiewicza 13.
ST. ŚWIECIANY — ul. Rynek 9 — N. Tarasiejski.
WILEKA POWIATOWA — ul. Mickiewicza 24, F. Juczevska.
WARSZAWA — T-wo Księg. Kol. „Ruch”.

CENY OGŁOSZEŃ: wiersz milimetrowy jednoszpaltowy na stronie 2-ej i 3-ej gr. 40. Za tekstem 15 gr. Komunikaty oraz ogłoszenia milimetrowe 30 gr. Kronika reklamowa milimetrowa 60 gr. W numerach świętecznych oraz z prowincji o 25 proc. drożej. Zagranicę 50 proc. drożej. Ogłoszenia cyfrowe i tabelaryczne o 50 proc. drożej. Administracja nie przyjmuje zastrzeżeń co do miejsca. Terminy druku mogą być przez Administrację zmieniane dowolnie. Za dostarczenie numeru dowodowego 20 gr.

Borys Kowerda

Doszedł nas nieznosnie przykra wieść o śmierci Borysa Kowerdy. Borys Kowerda kawałkiem młodego życia płacił za czyn swój, szkła usiłował sobie przeciąć węgłem płynącym z rozpaczliwego, lecz czystego reku. Borys Kowerda, młodziutki go patriotyzmu. Morderstwo, w którym uczeń gimnazjum, skazany w r. 1927 przez sąd polski za zamach na Wojkowskiego, na dożywotnie więzienie. Zostało ono skrócone na 10 lat ze względu na ogólną amnestję, od której niesposób było Kowerdę uchylić, jakkolwiek — stwierdzamy to z prawdziwym smutkiem i wstydem — powstały nawet trudności w związku z tą amnestją, gdyż miano wątpliwości, czy przestępstwo Kowerdy pod nią podpada, czy nie było popełnione z „zemsty”. Dopiero później się wyjaśniło, że idealistyczne pobudki Kowerdy „zemsta

Nikłe rezultaty obrad londyńskich

Francja odrzuciła propozycję Snowdena — Organizacja Stillhaltenkonsortium

Przebieg ранego posiedzenia

LONDYN. PAT. Konferencja londyńska odbyła w dniu 22 b. m. rano trzygodzinne posiedzenie, na którym, na podstawie krótkiego raportu sporządzonego wczoraj przez komitet ministrów finansów, rozpatrywano zagadnienie utrzymania w Niemczech ulokowanych tam kredytów.

Przy omawianiu niu ewentualnych dróg, któreby prowadziły do szarmonizowania kooperacji międzynarodowej, Snowden wysunął w imieniu delegacji brytyjskiej propozycję dokonania redystrybucji kredytów na zasadzie przejęcia pewnej części kredytów amerykańskich i angielskich przez Francję tak, aby doprowadzić do pewnego wybalansowania obecnej różnicy, polegającej na tem, że Francja posiada około 5 proc. kapitałów ulokowanych w Niemczech, zaś Ameryka przeszło 50 proc., a Anglia ponad 20 proc.

Premier Laval odrzucił propozycję Snowdena, wysuwając pogląd, że jest nie do pomyślenia, aby w obecnych warunkach rząd francuski mógł wziąć na siebie tego rodzaju zobowiązanie. Ponieważ Stimson poparł propozycję Snowdena, rozwinęła się dyskusja nad fundamentalnymi przyczynami niemieckiego kryzysu, która przybrała dość ożywiony i raczej negatywny charakter.

Wobec tego przewodniczący Mac Donald przerwał tę dyskusję i zaproponował, aby konferencja ograniczyła się wyłącznie do sprawy utworzenia takiego konsorcjum międzynarodowego, któreby zapewniło utrzymanie dotychczasowych kredytów w Niemczech.

Wobec wyraźnej różnicy zdań pomiędzy delegatami w sprawach zasadniczych kryzysu niemieckiego wszystkie delegacje wyraziły przekonanie, że byłoby niecelowym poruszać w toku obecnej konferencji sprawy ogólniejsze.

Zdecydowano, że konferencja ograniczy się do utworzenia takiego własnego instrumentu kooperacji międzynarodowej, któryby ułatwił utrzymanie kredytów w Niemczech. Stronę techniczną tej konferencji przekazano komitetowi ministrów finansów, który zebrał się we środę po południu o godzinie 16-ej i obraduje nad redakcją strony takiego projektu. Poza tem zgodzono się również co do tego, że udzielony swego czasu Bankowi Rzeszy kredyt w wysokości 100 milionów dolarów, którego termin upływał 17 lipca, zostanie przedłużony na dalsze trzy miesiące.

W-g informacji, których minister Curtius udzielił we środę po południu prasie niemieckiej uchodzi za pewne, że w czwartek, po przyjęciu przez konferencję projektu kooperacji międzynarodowej w sprawie Stillhaltenkonsortium, konferencja londyńska zostanie zakończona i ewentualna nowa konferencja, na której rozpatrywane byłoby fundamentalne przyczyny kryzysu niemieckiego, zwołana będzie w czasie późniejszym, za jakieś dwa miesiące.

Projekt raportu komitetu ministrów finansów

LONDYN. PAT. — Komitet ministrów finansów obradował w środę po południu od godziny 16-ej do 20-ej i uzgodnił treść raportu, który w formie ostatecznego projektu przedstawiony zostanie czwartkowej końcowej konferencji plenarnej.

Jak się dowiadujemy, projekt ten zawiera dwie konkretne propozycje:

1) przedłużenie kredytu krótkoterminowego w Reichsbanku o sumie 100 milionów dolarów, którego termin upływał 16 lipca i przedłużony był chwilowo na 8 dni do 24 lipca, na dalsze trzy miesiące,

2) utworzenie pod egidą i kontrolą Banku Wypląt Międzynarodowych w Bazylei konsorcjum międzynarodowego celem utrzymania ulokowanych w Niemczech kredytów krótkoterminowych, których płatność przypada w ciągu najbliższych dwóch miesięcy.

Udział Francji w tem konsorcjum będzie raczej nominalny, niż faktyczny. Holandia i Szwajcaria wiążą się mając do tego konsorcjum ze względu na praktyczne zainteresowanie tych dwóch krajów w ulokowanych w Niemczech kredytach krótkoterminowych.

Sprawa udzielenia Niemcom nowego kredytu redyskontowego dla podniesienia zapasu złota w Reichsbanku narazie upadła i będzie przedmiotem późniejszych narad, gdy sprawa odprężenia politycznego niemiecko-francuskiego postąpi naprzód. Możliwe, że tymczasem sprawa tego kredytu zostanie zatwierdzona pozytywnie na krótki termin, poza okresem oficjalnej konferencji, przez Amerykę. Uchodzi za rzecz pewną, że obecna konferencja zostanie tylko odroczone i zwołana będzie ponownie po pewnym czasie.

Rewizyta Mac Donalda i Hendersona w Berlinie nastąpi po zakończeniu konferencji londyńskiej

BERLIN. PAT. Biuro Conti donosi, że angielskie koła rządowe wyraziły swą zgodę na wysunięcie przez Niemcy życzenie, ażeby premier Mac Donald i minister spraw zagranicznych Henderson mogli jak najprędzej rewizytować ministrów niemieckich w Berlinie. Wobec tego, że rewizyta w terminie późniejszym, aniżeli w ostatnich dniach lipca, byłaby prawie niemożliwa, Mac Donald i Henderson udadzą się do Berlina prawdopodobnie natychmiast po zakończeniu konferencji 7 mocarstw. Niemiec niegdyś stanu powitaliby również z zadowoleniem przyjazd do Berlina sekretarza stanu Stimsona. Życzenie takie wyraził wczoraj minister Curtius w czasie swej rozmowy ze Stimsonem, który miał wówczas oświadczyć swą zasadniczą gotowość przyjazdu. Termin przyjazdu zależy jednak przede wszystkim od przebiegu konferencji londyńskiej, której zakończenie oczekiwane jest w czwartek

przestępcy po przecierpieniu przez niego czterech lat strasznego więzienia.

Nie mogąc jednego zrozumieć w życiu polskim. Oto po więzieniu w Brześciu, szeregi profesorów wypisywało deklaracje, powołując się na uczucia humanitarne. Dlatego te uczucia nie działają w stosunku do Kowerdy? — Dlaczego nie tylko nie dzielił „szeregów” profesorskich — którzyby w sprawie Kowerdy deklarowali się, ale nawet ani jednego profesora. A przecież w Brześciu siedzieli ludzie dla państwa polskiego naprawdę niebezpieczni i szkodliwi. Był to ciężki gdyby nie ta motywacja, to prze-

przynięty czynnik rozkładu, było to nerwowe centrum rozkładu. A Kowerda! Straż z jego browninga miała na dawno od kary zwolniony. Mówił mi ktoś, z którym o sprawie Kowerdy rozmawiałem, że jeśli wypuścimy Kowerdę — Sowiety zaraz się zemszczą i nie napadną, taksamo jak napadną na nas. Sowiety nie napadną, jeżeli dadzą sobie radę z Azją.

Jest coś dla mnie, jako dla Polaka i upokarzającego w tem, że nasze duże, wielkie państwo dreczy tego chłopca upokorzenie na myśl, że na terytorium Polski nie spełnia się elementarnych aktów humanitarnych. Cat.

Kongres „Pax Romana” we Fryburgu

Dnia 20 bm. rozpoczął się we Fryburgu szwajcarskim XI kongres Międzynarodowej Konferencji studentów - katolików „Pax Romana”, inaugurujący nowe dziesięciolecie tej pożytecznej organizacji, która łączy katolicką młodzież wszystkich krajów. Kongres odbywać się będzie w gmachu sejmu fryburskiego, gdzie przed 10-ciu laty kilku ludzi, ożywionych ideą współpracy między narodami w duchu katolickim, położyły początki powstania konfederacji.

Ze względu na jubileuszowy charakter kongres fryburski będzie szczególnie uroczysty i posiadać będzie duży znaczenie dla dalszego rozwoju organizacji. Tematem obrad jest zagadnienie stosunku współczesnej młodzieży akademickiej do wyższych uczelni i czerpania z nich wiedzy z punktu widzenia postulatów katolickiej nauki i wychowania.

Przemawiać będą wybitni uczeni katolicy: o. Munynck z Fryburga, prof. Oskar Halecki z Warszawy, oraz prof. Hildebrandt z Monachium. O. Gemelli'ego, rektora katolickiego uniwersytetu w Mediolanie, odczyt został odwołany.

Oprócz pracy intelektualnej na plenum i w komisjach kongres poświęcony będzie załatwieniu szeregu prac organizacyjnych, m. in. wyboru prezesa i miejsca następnego kongresu w roku 1932.

W dniu 19 lipca rb. odbyło się posiedzenie Comité Directeur (zarządu) „Pax Romana” pod przewodnictwem prezesa p. Pochon (Szwajcaria), na którym Polskę reprezentował p. M. Sobański, delegat Stow. Kat. Młodzieży Akadem. „Odrodzenie”, wchodzącego do „Pax Romana”. Rozpoczął się już zjazd delegacji. Delegacja francuska liczy 60 osób, angielska 40, słowacka 20. Polacy reprezentowani są przez 12 osób, dorównując liczebnością delegacji niemieckiej. Na liczebność obydwu tych delegacji, zwykle najruchliwszych i grających główną rolę na kongresach „Pax Romana”, wpłynęły utrudnienia wyjazdu zagranicę, wprowadzone w Polsce, podobnie, jak i w Niemczech, z powodu trudnej sytuacji gospodarczej. Zmniejsza na ten sposób reprezentację Polski dokładać będzie wszelkich starań, celem utrzymania dotychczasowego silego stanowiska w „Pax Romana” i przyczynienia się przez swą współpracę do powodzenia prac kongresu.

Zaznaczyć trzeba, że delegatem z Wilna jest x. dr. Walerjan Meysztowicz.

Nowy biskup w Polsce

Ojciec św. mianował ks. prałata d-ra Franciszka Bardę, rektora seminarium archidiecezjalnego w Krakowie, biskupem tytularnym Medei i biskupem - sufraganem diecezji przemyskiej obrządku łacińskiego.

STIMSON O SWOJEJ PROPOZYCJI

LONDYN. PAT. — Odpowiadając na liczne pytania dziennikarzy, sekretarz stanu Stimson oświadczył, że propozycja, jaką uczynił na konferencji londyńskiej, jest identyczną z tą, którą zrobił w Paryżu i która ogranicza się wyłącznie do sprawy stabilizacji kredytów.

Stimson przyznał następnie problemat niemiecki do basenu, w którym należy przede wszystkim zamknąć skutecznie wentyl od pływów, zanim się przystąpi do wypuszczenia nowej wody. Plan amerykański odpowiada da właśnie takiemu schematowi.

Rozwijając w dalszym ciągu swe porównanie, Stimson uznał, że konferencja nie powinna ograniczać się do zamykania wentyla odpływowego, lecz zająć się ważną sprawą dopływu nowej wody. Osobiście kładzie on silny nacisk na zamknięcie wentyla, by ono było skuteczne, chociażby dla zaoszczędzenia pozostałej w basenie wody. Stimson nie chciał uznać, ażeby propozycja ta pocho- dziła wyłącznie od Ameryki i oświadczył, że Wielka Brytania podtrzymuje ją tak samo, jak Stany Zjednoczone.

Momentem zasadniczym propozycji jest stwierdzenie, czy kredyty krótkoterminowe wystarczą, jeśli zaś nie, trzeba będzie posunąć się w razie potrzeby dalej. Zdaniem obserwatorów amerykańskich, problemat do tyczy głównie, aczkolwiek nie wyłącznie, bankierów. Gdy meżowie stanu doprowadzą swe narady do konkluzji cała sprawa powinna być przekazana bankom poszczególnych państw.

KTO SZYBKO DAJE, TEN DWA RAZY DAJE — GŁÓD I NĘDZA NIE CZEKA!

Konto P.K.O. nr. 82100

Już się ukazała

W KSIĘGARNI
**FERDYNANDA
HOESICKA**
książka

„Myśl
w Obcęgach”

Listy z podróży po Rosji
Sowieckiej

STANISŁAWA MACKIEWICZA.

Feljeton ze „Zwiazdy” mińskiej

Prasa sowiecka pisała już kilkakrotnie o artykulach p. Mackiewicza. Jedynie „Izwie-
stja” są nielaskawe. Naturalnie, zarzucają
mu kłamstwo. Coż na to poczęć? Sami pi-
szą, że my głodujemy, że nasi bezrobotni
nie głodują. Dlaczego właściwie nie wyrzu-
cia tych hersztów, którzy prowadzą masy
bezrobotnych na demonstracje za kordon
sowiecki? Niechby spróbowali tam praco-
wać! Przekonali się, że pracując tam,
mieliby mniej do jedzenia, niż tu, będąc
bezrobotnymi.

Ale mniejsza z tem. Przytaczamy w
streszczeniu ostatni feljeton ze „Zwiazdy”
mińskiej. Nie mogliśmy powtórzyć go in-
extenso, bo jest bardzo obszerny, zawiera
mnóstwo cytów i zresztą powtarza ciągle
w kółko jedno i to samo. Ale w streszce-
niu jest ciekawy. Z jakąż zjadliwością pi-
sze na przykład, że Mackiewicz nie potrafi
przeszkodzić temu, aby Górny Śląsk praco-
wał dla Sowietów.

W Wilnie wychodzi wielka gazeta
monarchiczna „Słowo”, organ kreso-
wych obszarniczych żubrów. Na cze-
le tej gazety stoi też odpowiedni
redaktor główny. Mowa tu jest o zna-
nym Mackiewiczu, o którym warto
przypomnieć, że jest posłem faszys-
tyzmu bloku w polskim Sejmie.
Ten Mackiewicz nie tak dawno, za
zezwoleń rządu Sowietów, przyje-
żdżał do ZSSR, aby osobiście zoba-
czyć, co się u nas dzieje.

Dużo jest teraz pomiędzy burżu-
azyjnymi ekonomistami, literatami, po-
litykami i handlarzami amatorów po-
droży do naszego kraju, którzy całej
świata pokazują niezwykle, gigan-
tyczne przykłady budownictwa naszej
przyszłości na całym nowych pod-
stawach... Często można czytać
nie tylko artykuły, lecz i całe prace,
w których takiego typu podróżników po
naszym kraju, który jednak przyni-
ją, że ZSSR, to kraj nie tylko „wielkich
marzeń, lecz także kraj największych
poczyna i największych prac, od któ-
rych drży ze strachu cały świat.”

Między tymi podróżnikami znaj-
dują się i typy innego rodzaju. Przyje-
żdżają, oglądają, przyglądają się do-
bre naszemu życiu, poznają je dokła-
dnie, a potem wybuchają potokiem naj-
podlejszych, a z reguły bardzo głupich
i ograniczonych „wrażeń”, podając te
wrażenia, jako „prawdę”, widzianą
przez naczynego świadka. Robią to z
bardzo prostej przyczyny. Mówić rze-
telną prawdę o nas, to znaczy znać
postępy pięciolatki, znać wyższość
naszego systemu gospodarczego. Tego
jednak nie mogą dopuścić ich intere-
sy klasowe. Do tego rodzaju podróżni-
ków należy i pan Mackiewicz.

Po swoim powrocie z ZSSR, za-
czął on zaraz drukować w „Słowie”
szereg dużych artykułów z pretensja-
mi do wielkiej oryginalności. W dniu
2 lipca Mackiewicz napisał artykuł p.
t. „Wywody końcowe o Bolszewi”.

Zatrzymamy się na tym artykule, który
najlepiej charakteryzuje ludzi, należą-
cych do tej faszystowskiej zgrai, która
kieruje dzisiejszą Polską.

W artykułach Mackiewicza rzuca
się przedewszystkiem w oczy najwła-
stwiejsze: napisane są one naszym kla-
sowym wrogiem. Mackiewicz musiał
widzieć nasze powodzenia, ale nie
przestał z tego powodu być monarchi-
stą i stąd powstał u niego żywotywy,
paniczny strach, strach zupełnie hi-
steryczny, przed wyższością naszego
kraju. Jest on dostatecznie rozumny,
aby ocenić naszą siłę, rozumie, że
trzeba tę prawdę schować od mas ro-
botniczych jego kraju, które umierają
z głodu. Ale jest on w sposób podzi-
wu godny głupi i ograniczony w swo-
im idealistycznym, wąskogłowym
światopoglądzie, kiedy próbuje swo-
je głupie, marne kłamstwa przykryć
teoretycznymi wykrętami.

Mackiewicz zrobił głęboki wywiad
w kraju, którego nienawidzi, ale kie-

Rozruchy uliczne w Hiszpanji

SEWILLA. PAT. — W miejscowości Utrera strajkujący robotnicy usiłowali wtar-
gnąć do miejscowej przedziałni, zostali jednak rozproszeni przez policję. Aresztowano 10
osób. Pragnąc odbić aresztowanych manifestanci obrzucili policję kamieniami, zmusza-
jąc ją do użycia broni palnej. Następnie zaatakowali koszar karabinierów którzy dali
salwę, ciężko raniąc 4 demonstrantów. Aresztowano kilka osób.

W Dos Helmar strajkujący zaatakowali centralę telefoniczną, podkładając ogień
pod gmach. Sprowadzona na samochodach z Sewilli policja strzelała do tłumu, zabijając
dwóch manifestantów i raniąc kilku ciężko. Ogień został stłumiony w zarodku.

Aresztowano pewnego anarchistrę francuskiego, nie posiadającego obywatelstwa
hiszpańskiego. W odpowiedzi na to robotnicy ogłosili strajk powszechny i zaatakowali
gwardję obywatelską. W czasie starcia 12 osób odniosło ciężkie rany. Dr. Vallina i inni
przywódcy zostali aresztowani iędą prawdopodobnie deportowani do Afryki.

W Carmona doszło również do zaburzeń, przy czym 14 osób zostało ciężko ran-
nych. W Sewilli syndykaliści usiłowali zawładnąć gmachem towarzystwa telefonów, cze-
mu przeszkodziła policja, raniąc 15 osób.

Dlaczego Ameryka jest ojczyzną zbrodni?

CIĘKAWY WYJAŚNIENIE PROF. DODDA

Tak często powtarzano już, że Ameryka
powojenna stała się ogniskiem wszelkiej
zbrodni, że zdanie to jest wciwicie wyświe-
chtanym komunałem.

Statystyki wykazały, że ilość zabójstw
dokoranych w jakimkolwiek większym oś-
rodku w Ameryce, przekracza ilość zabójstw
w całej Anglii. Z wielką dozą cynizmu pe-
wna praca niedawno ogłoszona dowodzi,
że w Ameryce bandytyzm ustępuje miejsca
tylko truśtom słowemu, jeżeli chodzi o
roczne dochody.

Jest tajemnicą publiczną, że przywódcy
najniebezpieczniejszych organizacji bandy
ckich, spacerują sobie spokojnie tuż pod
nosem policji, która nie śmie ich zatrzy-
mać. Jeśli się przyjrzy temu, co się pod
tym względem dzieje w Ameryce, można
otrzymać wrażenie, że spokojni obywatele
zrezygnowali już z obrony swej własności
i życia, a władze przyglądają się ze skrzy-
żowanymi rękami sensacyjnym wyczynom
bandytów. W gruncie rzeczy, tak nie jest.
Nie brak w tym kraju ani dobrze zorga-
nizowanej i energicznej policji, ani inicja-
tywy prywatnej. Niedawno temu ogłoszo-
no triumfalne odkrycie przez dwóch profe-
sorów uniwersytetu „surowicy prawdy”,
która po wstrzyknięciu oskarżonym, zmu-
szalaby ich do opowiedzenia prawdy.

Leżąc te wszystkie tricki pomysłowych
yankesów nie doprowadziły jeszcze do po-
zytywnych rezultatów. Z kryminalnością
dzieje się tak jak z każdym złem; nie można
go całkowicie usunąć paljatywami — nale-
ży sięgnąć do podstaw.

Amerikanie wzięli się do tej sprawy
z właściwą im energią. Zorganizowali cały
szereg lig do walki z bandytyzmem. Uczeni
badają przyczyny rozmiękania się tej
plagi społecznej. Powstają liczne teorie o
pochodzeniu zbrodniczości. Jedną z cie-
kawszych dowodzi, że murzyny przyniesli
zaraz zbrodniczości do miast amerykań-
skich. „Coloured people” mają rzeko-
mo niższe poczucie moralności niż biali
i na skutek tego wykazywać mają większe
skłonności do aktów, prowadzących do
kolizji z kodeksem karnym.

Tymczasem statystyki więzienne nie po-
wierdzają bynajmniej tej teorii, wykazując
taką samą procentowość dla murzynów
jak dla białych w stosunku do ogółu lud-
ności.

Ci którzy są zwolennikami teorii wyższo-
ści rasy anglo-saskiej (nordycznej) przy-
pisują wzrost zbrodniczości naturalnie, imi-
grantom z krajów łacińskich. Ci teoretycy
zapominają widocznie, że imigracja prak-
tycznie zamknięta jest od wielu lat i że
o ile Al. Capone i większość jego pomo-
cników są rzeczywiscie pochodzenia win-
skiego, to cała masa „gangsterów” jest
najczystszej krwi anglosaskiej. Zresztą sta-
tystyki prof. Woods dowiodły, że prze-
ważną część bandytów jest amerykańskie-
go pochodzenia. Purytanie ze swej strony
przyczynę zła widzą w korupcji policji.
Ligi kobiece uważają, że prawo amerykań-
skie jest zbyt łagodne. Nie jest to zgodne
z prawdą, gdyż prawo amerykańskie, ra-
czej jest bardzo surowe, karząc malwer-
sacje podatkowe więzieniem do trzydziestu
czterech lat, a kara śmierci jest częściej sto-
sowana w Ameryce niż wszędzie indziej.

Nową i ciekawą teorię ogłosił prof. hi-
storii uniwersytetu w Chicago William E.
Dodd. Prof. Dodd twierdzi, że obecna fala
zbrodniczości jest bezpośrednią konsekw-
cją przestępczości, pewnego rodzaju smu-
tem dziedzictwem po minionych pokole-
niach. Nie negując istnienia wielu przyczyn
sprzyjających rozwojowi kryminalności,
prof. Dodd zwraca uwagę na ogromną
pogardę dla prawa, która od dawien da-
wna cechowała mieszkańców Nowego Świa-
ta. Obecnie mamy do czynienia tylko ze
spotęgowaniem wrodzonych skłonności W
podrecznikach historii Stanów Zjednoczo-
nych przodkowie narodu amerykańskiego
przedstawiani są jako ludzie dzielni, cnotli-
wi, odważni. Poważni historycy zdają so-
bie sprawę z nadludzkich wysiłków pierw-
szych przyszyków, potrzebnych dla po-
koniańia dzikiej natury, wiedzą również
jakie walki staczali między sobą. Pozna-
wanie prawa nie było najbardziej poważ-

Nowe przepisy dotyczą ce wyjazdów zagranicę W JAKICH WYPADKACH WYDA WANY JEST PASZPORT ZAGRAN.

Według nowego rozporządzenia o opla-
tach paszportowych, opłaty za paszporty
na wyjazd zagranicę, z terminem ważności
do jednego roku, wynoszą: a) za paszport
uprawnijający do jednorazowego wyjazdu
zagranicę, względnie za każde zezwolenie
na ponowny wyjazd zł. 200; b) za pasz-
port, uprawniający do wielokrotnych wyja-
zdów zagranicę — zł. 350; c) za paszport
ulgowy, uprawniający do jednorazowego
wyjazdu zagranicę w celach handlowych
oraz przemysłowych, jak i za każde ulgowe
zezwolenie na ponowny wyjazd — zł. 25;
d) za paszport ulgowy, uprawniający do
wielokrotnych wyjazdów zagranicę w ce-
lach handlowych i przemysłowych — zł.
200; e) za paszport ulgowy, uprawniający
do jednorazowego wyjazdu zagranicę w ce-
lach leczniczych lub naukowych oraz za
każde ulgowe zezwolenie na ponowny wy-
jazd — zł. 20; f) za paszport na wielokrot-
ne przekraczanie granicy w celach lecz-
niczych lub naukowych — zł. 150; g) za
paszport w celach żeglarskich — zł. 300.

Jeżeli chodzi o paszporty, wystawiane
emigrantom przez powiatowe urzędy admi-
nistracji ogólnej, na mocy zaświadczeń, wy-
dawanych przez urząd emigracyjny, eksp-
zytury tegoż urzędu, lub państwowe urzę-
dy pośredniczące pracy i opieki nad wycho-
dźcami, paszporty takie są bezpłatne.

Opłaty ulgowe za paszporty przy wy-
jazdach w celach handlowych i przemysł-
owych stosowane będą przez powiatowe wła-
dy administracji ogólnej po stwierdzeniu
potrzeby wyjazdu.

Opłaty ulgowe dla wyjeżdżających zagra-
nicę na studia udzielane będą osobom, któ-
re przedłożą dowody stwierdzające przyje-
cie do danego zakładu naukowego zagra-
nicą, względnie studiowania w danym zakła-
dzie (szkoly średnie ogólnokształcące, za-
wodowe i wyższe), przyczem osoba taka
przedstawić winna dowód, uzależniający
przyjęcie do danego zakładu naukowego
od osobistego zgłoszenia się. Ubiegający
się o ulgi przy nabyciu paszportu zagranicę
należy, celem przeprowadzenia zagra-
nicą badań naukowych, winni przedstawić zaświa-
dzenia władz lub instytucji państwowych,
względnie organizacji naukowych lub nau-
kowo-zawodowych.

Ubiegający się o ulgi przy nabyciu
paszportu zagranicę celem wyjazdu za
granicę dla celów leczniczych, przedstawic
winien zaświadczenie, stwierdzające koniecz-
ność przeprowadzenia kuracji zagranicą. U-
biegający się o ulgi przy nabyciu paszportu
zagranicę celem wyjazdu za granicę dla celów
leczniczych, przedstawic winien zaświadczenie,
zalekarskie powiatowe, zaś wojskowe — za-
lekarza powiatowego, a potwierdzone przez
szefa sanitarnego danego okręgu korpusu. W
obu wypadkach musi nadto miejscowa wła-
da powiatowa administracji ogólnej stwier-
dzić, w porozumieniu z urzędem skarbowym
dzić, że niemożność ubiegającego się o ulgę.
Opłata ulgowa przysługująca może w
odniesieniu do osób, towarzyszących obłoż-
nie chorym, o ile konieczność opieki w po-
droży jest stwierdzona przez lekarza pań-
stwowego.

Również z ulgowego 20-złotowego pasz-
portu korzystać mogą osoby, wyjeżdżające
zagranicę dla uczestniczenia w zebra-
niach międzynarodowych, zawodach sportowych,
zjazdach naukowych i t. p. Osoby te winny
przedstawić przy odbiorze paszportu po-
świadczanie ministerstwa skarbu.

Nowykurjuszany w terminie paszport
może być bez dodatkowej opłaty przedłożo-
ny, o ile posiadacz jego uodwiodni, iż waż-
ne powody uniemożliwiły mu wyjazd.

Żółwie tempo rokowań angielsko-sowieckich

LONDYN. PAT. Na posiedzeniu Izby Gmin podsekretarz stanu w mi-
nisterstwie spraw zagranicznych oświadczył, że Henderson jest głęboko roz-
czarowany skonstruowaniem małych postępów, jakich dokonały negocjacje
w sprawie długów angielsko - rosyjskich. Nie wydaje się, aby delegaci sowiec-
cy przedstawili jakikolwiek propozycję co do rozwiązania sprawy, Hen-
derson zaś zamierza ponownie zwrócić się do ambasadora sowieckiego i wy-
kazać konieczność przedłożenia praktycznych propozycji, jeżeli się chce,
aby prowadzone negocjacje dały pozytywne wyniki.

Sowiety utrudniają komunikację pocztową pomiędzy Europą i Azją

CHARBIN. PAT. — Otwarta niedawno regularna komunikacja pocztowa między
Europą i Azją została poważnie zagrożona. Wysłany 6 bm. aeroplan z pocztą z Szangha-
ju do Mandżurji zaginął.

Dla odnalezienia aparatu Europejsko-Azjatycka Korporacja Lotnicza wysłała inną
samolot, który po długich poszukiwaniach spostrzegł zaginiony aparat w okolicy jeziora
Dajal-Nor. Wypuszczając, że z aeroplanu zdarzył się wypadek, lotnicy zaczęli lędo-
wać. Wówczas ludzie otaczający zaginiony aeroplan dali do lądującego aparatu strzały
z karabinów i kulomiotów. Kule przebiły w kilku miejscach aparat. Lotnicy jednak nie
stracili zimnej krwi i zdołali wnieść się w górę. Pilot i mechanik nie odnieśli ran.

Lotnicy udali się natychmiast do Mandżurji, skąd telegraficznie zawiadomili zarząd
Korporacji o całym zdarzeniu. Co się stało z załogą zaginionego aparatu, nie wiadomo.
Istnieje obawa iż została ona zabita.

Jak słychać Korporacja dotychczas nie osiągnęła zamierzonych celów wobec sta-
jących przeszkód, stawianych przez rząd sowiecki. ZSSR nie dał zezwolenia na przewo-
żenie poczty na aeroplanach przez swoje terytorium.

Po długich pertraktacjach sprawę załatwiono w ten sposób, że od Mandżurji do
Irkucka pocztą przewożona jest ekspresem, następnie do Moskwy na aeroplanach so-
wieckich, skąd dopiero na aeroplanach Korporacji do Berlina. Okazało się jednak, że
pocztą całą drogę od Mandżurji do Moskwy odbywała ekspresem przez co opóźniała się
o trzy dni i do Europy trafiała tylko o dzień wcześniej od poczty idącej ekspresem.
Większa część dochodów z poczty lotniczej brał ZSSR. Wypadek z ostrzelaniem aero-
planu tłumaczy się niechęcią Sowietów do komunikacji lotniczej przez ZSSR. Korpora-
cja prowadzi śledztwo w tej sprawie.

Gwałtowna burza nad Dyneburgiem Huragan i grad zniszczył lasy i zasiewy

DYNEBURG. PAT. — Nad Dyneburgiem szalała gwałtowna burza.
Najbardziej ucierpiała miejscowość letniskowa Pohulanka w pobliżu Dyne-
burga. Huragan obalił przeszło 1500 starych drzew sosnowych, które pada-
jąc na porożrzucane w lesie wille, zniszczyły je niemal kompletnie.

W miejscowości Swenten (25 km. od Dyneburga) spadł niezwyklej
wielkości grad. 8 ziarenek tego gradu ważyło 40 gr. Na przestrzeni kilkun-
stu kilometrów, nad którą wyładowała się chmura gradowa, wszystko, co ro-
sło na polach, jest kompletnie wtłoczone w ziemię.

KSIAŻKI WŁADYSŁAWA STUDNICKIEGO
DO NABYCIA W KSIĘGARNI ZAWADZKIEGO

ZARYS STATYSTYCZNO-EKONOMICZNY ZIEM POŁNOČNO-WSCHOD. 1922 r. 4 zł.
WSPÓŁCZESNE PAŃSTWO LITEWSKIE 1922 r. 2 zł.
REFORMY I PRZEWROTY AGRARNE EUROPY POWOJENNEJ I POLSKI
1926 ROK, 10 zł.
„POLITYKA POLSKA I ODBUDOWA PAŃSTWA” odpowiedź na książkę
Dmowskiego — 2 zł.
ZAGADNIENIE USTROJOWE, PROJEKT KONSTYTUCJI DECENTRALISTYCZNEJ
1928 ROK, 3 zł.
Z PRZYZYC I WALK — 10 zł.
ZIEMIE WSCHODNIE I WARUNKI ICHROZWOJU 1929 R. — 4 zł.
DALEKI WSCHÓD W POLITYCE ŚWIATOWEJ 1930 R. — 5 zł.

BAMAKO

Bamako po Tumbuktu największe
miasto w Sudanie francuskim, jest
dzisiaj stolicą tej kolonii. Jest to
końcowy punkt linii kolejowej, na
wschód od Dakaru około 1400 km.
Dalej niema już dobrych dróg i wy-
godnych lokomocji. Chociaż na ma-
pie samochodowej wykresiono kilka
drog w różnych kierunkach, jed-
nak opatrzone uwaga, że to są drogi
po których „można” przejechać
autem nie cięższym niż jedna tonna.

Bamako, jako oficjalna stolica Su-
danu jest rezydencją gubernatora.
Pałac gubernatorski oraz niektóre ur-
zędy mieszczą się w Culombé, koło
Bamako.

Świeża szosa, wysadzona drze-
wami pnie się serpentynami po skał-
nym zboczu góry, na płaskim szczy-
cie której widnieje gmach rezydencji
gubernatora. Z okien pałacu rozta-
cza się śliczny widok na żyźne i boga-
to zagospodarowane okolice, prze-
cięte błyszczącą jak stal węsgą Ni-
gru. U stóp samej skały leży Ba-
mako widoczne, jak na dłoni, odle-
głe nie więcej niż jeden kilometr, lecz
o sześć kilometrów drogi szosa.
Dzielnica europejska odrazu rzuca się
w oczy. Szerokie proste ulice, wysa-
dzone palmami i innymi drzewami.
wille otoczone ogródkami, kościół,
dworzec kolejowy, hotel „du Commer

ce”, w którym zatrzymałem się wido-
czne były zdaleka. Przedmieścia
murzynskie robiły wrażenie szarych,
lub czerwonych plam, zależnie od ko-
loru gliny, z której były zrobione
chaty.

Pierwsze kroki po przybyciu do
Bamako i po wzięciu prysznicu w
hotelu skierowałem nad Niger. Sze-
roka już w tem miejscu rzeka koło
miasta jest bardzo ożywiona. Duża
ilość barek stoi przy brzegu, przy-
nich zaś kołuje się czarne mrowie
ludzie, ciągle się kłócąc między so-
bą.

Stąki jeszcze niedawno chodzący i
w dół i w górę rzeki. Obecnie (w
marcu) chodzą tylko w dół rzeki, gdyż
z racji suchej pory roku wody spady
na tyle, że do Kurussy nie można
było przepłynąć.

Było to dla mnie bardzo przykrą
niespodzianką, bo właśnie miałem za-
miar jechać w tamtym kierunku.

Po tej niemiłej wiadomości, skier-
owałem się do centrum miasta. Sze-
rokie ulice bardzo zacienione, ro-
biły wrażenie trochę pół wsi, zwsz-
czają że i domy chowały się w gęsz-
cie krzewów i drzew swoich ogród-
ków. Europejczyków jest tu stosun-
kowo niewiele, są to przeważnie urzę-
dnicy i kupcy. Cisza, spokój, powolne
ruchy przechodni. na każdym kroku
świadczą, że jest to kąt zapadły, że
nikt nie zna pośpiechu europejskie-
go, że słońce i upał zabijają każde-

go białego, który chciał żyć tempem
Europy.

Koni prawie że nie widać. Auto-
mobile obsługują białych, zaś dobre
nogi — czarnych obywateli. Koń w
tej temperaturze, już prawie żyć nie
może. Po kilku kilometrach stopa
jest zmęczony i potrzebuje odpoczyn-
ku. Lepiej od konia znoszą upał osły
i muły, lecz najlepiej czarny czło-
wiek.

To że wszystkie transporty odby-
wają się albo za pomocą aut, albo
na głowach negrów. Zresztą ten ostat-
ni środek lokomocji jest podobno naj-
tańszy.

W południe nikogo na ulicy spotkać
nie można. Wszyscy odbywają sieste
poobiednią i dopiero około godziny
drugiej ruszają do codziennych zajęć.

Europejczycy ubierają się białe
Nawet oficjalnym strojem wizytowym
jest białe ubranie z czarnym krawa-
tem.

W środku miasta, na głównym ryn-
ku znalazłem coś w rodzaju hal tar-
gowych, wybudowanych w „stylu su-
dańskim”

30 — 40 lat temu na tem miejscu
poza chatą murzynską że słomy i ga-
łęzi, lub poła lepianka z chrustu i
gliny, wogóle budynków nie było.
Styl „sudański” został stworzony os-
tatnimi czasy przez francuskich ar-
chitektów, którzy się wzorowali tro-
chę na murzyńskich lepiankach z czer-
wonej gliny. W tym też stylu został

wybudowany pawilon Sudanu na wy-
stawie kolonialnej w Paryżu.

Właśnie przechodziłem szeroką
świećnię ocienioną aleją prowadzącą
w kierunku Culombé, gdy dopędziło
mnie auto z moim znajomym z poja-
wiał się kapitanem Coriér. Jechał on w
sakraentalnym białym ubraniu i
czarnym krawacie, do gubernatora, ce-
lem przedstawienia się po powrocie z
Francji. Było południe i słońce pie-
cło tak, jak tylko w afrykańskim pie-
cu piec potrafi.

„Comment? Se promener en plein
soleil?” wykrzyknął kapitan Coriér,
„c'est bon donc! Niech pan siada za-
wiozę pana do Culombé”.

Każdy europejczyk wystrzega się
tu słońca, jak może. Kask korkowy
kupuje więc tak duży, by przykrywał
nie tylko głowę, lecz i zasłaniał twarz, a
zawszeż kask. Z tej racji opalo-
nych twarzy prawie że nie widać.

Bez kasku biały nie może w dzień
wyjść z domu. Wystarczy jednak mi-
nuta na słońcu bez przykrycia głowy,
by dostać porażenia słonecznego. Naj-
więcej porażen bywa podobno w dnie
pochmurne, gdy europejczyk mniema,
że promienie słońca są nieszkodliwe.
W rzeczywistości jest inaczej, gdyż
obłoki nie zatrzymują promieni ultra-
fioletowych, które właśnie są najsilniej-
sze. I dzie nieobznajomieni z niebezpie-
czeństwem, nie widząc słońca, zde-
jętę na murzyńskich lepiankach z czer-
wonej gliny. W tym też stylu został

stałe się zwykłe bólu głowy, później
nudności i wymiotów, dalej zależnie
od siły porażenia — silnego bólu gło-
wy, omdlenia, ewentualnie zapalenia
mózgu etc.

Pewnego razu w Dakarze, gdy
niebo było całkowicie pokryte chmu-
rami, wybrałem się do urzędu skar-
bowości. Długa sala miała wszystkie
okna zawieszane ciemnymi zasłonami,
z wyjątkiem jednego otwartego. Za-
uważyłem, że urzędnicy siedzący przy
niem mieli wszyscy kaski na głowach
Było duszno i gorąco, więc po wejściu
na salę zaraz zdjąłem kask. Po chwili
jeden z urzędników zauważył to i
ostrzegł, pokazując na nieoświetlone
okno: „Mettez votre casque, la fenêtre
n'est pas couverte”.

Promienie słońca mogą spowodować
porażenie nawet wtedy, gdy nie-
koniecznie padają bezpośrednio na
głowę. Gdy promień słońca wpadnie
do pokoju, chociażby padał tylko na
podłogę, już jest niebezpieczny. Na-
leży wówczas albo okno szczególnie za-
słonić, albo włożyć kask na głowę.
Gdy w pociągu na jakimś większym za-
kęcie, słońce zajaśniało przez jedne
okno niezastąpione żaluzją w wagonie
restauracyjnym, wszyscy obecni po-
kładali kaski i zdjęli dopiero wtedy
gdy boy zasłonił i to ostatnie okno.

Nic też dziwnego, że kapitan Cor-
rier uważał spacer, choć w kasku, ale
w południe za mocno niebezpieczny.
Właśnie przejeżdżałszy koło murzy

na, który przyglądał nam się, stojąc
na słońcu z głową całkowicie obna-
żoną i z nieodstępną paleczką drze-
wa mangowego w ustach.

„On to co innego”, objaśniał ka-
pitan Coriér, „czarny ma tak grubą
czupkę, że nawet młotem nie łatwo
mogłoby pan ją rozbić. Grubość kości
czaszki u negra wynosi od jednego
centymetra do półtora. Zadne słońce
nie jest niebezpieczne dla murzyna”.

W Culembé poznałem rosjanina,
pana Kristoforowa, który tu był cze-
mś w rodzaju instruktora rolniczego dla
zagospodarowania i wykorzystania
świeżo naważnionych terenów w Su-
danie. Chociaż mu zrobić przyjemność
zwróciłem się do niego po rosyjsku.
Odpowiedział mi po francusku, prze-
prasząc, że po rosyjsku nie umie,
gdz się tu już przeszło dziesięć lat.

Zdziwilo to mnie, że można tak
prędko zapomnieć swój język ojczy-
sty, więc opowiedziałem o tem kilku
innym rosjanom emigrantom, których
później poznałem.

„Ach, etia swołocz” — zawołał je-
den z nich, on świetnie mówi po ro-
syjsku, ale naturalizował się tu, uda-
jąc francuza i dziś jest największym
wrogiem rosjan. Niema pan pojęcia
jaką świątwa potrafi robić swoim
dawnym rodakom”.

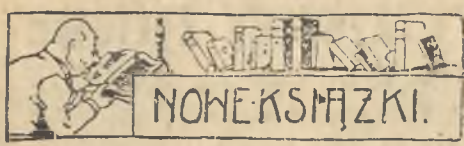
A. Brochocki

Witold Bublewski — „Kajakami na szlaku wodnym” (Organizacja wycieczki). Główna Księgarnia Wojskowa. Warszawa, 1931. Cena 1,50 zł.

Sport kajakowy, rozwinięty szeroko zagranicą, w Polsce zaczyna dopiero stawiać pierwsze kroki.

Jest on bodaj najprzyjemniejszym rodzajem sportu letniego, który dostarcza wiele wrażeń i przyjemności.

Dotychczas dawał się u nas odczuwać brak odpowiedniego podrecznika, któryby spełniał rolę przewodnika dla kajakowców, udających się na wycieczki.

Lukę tę wypełnia obecnie praca W. Bublewskiego p. t. „Kajakami na szlaku wodnym”, wydana przez Główną Księgarnię Wojskową.

Autor, praktyk z dużym doświadczeniem, podaje w niej wszystko, co jest związane z potrzebami turystyki kajakowej. Ślad stanowi ona doskonały przewodnik, podający najdrobniejsze szczegóły technicznego wyposażenia i przygotowania, jak i sposób zachowania się podczas podróży.

Kolejną omawia: przygotowanie, cel, kosztorys, marszrutę, opis szlaku, wybór kajaków, formalności paszportowe, ulgi transportowe przy transporcie kajaków, wyposażenie wycieczki, pakowanie i wiele innych zagadnień.

Do pracy załączono szereg rysunków połączonych tablicę sygnałów, wykaz związków towarzystw wioślarskich w Polsce, harcerskich drużyn żeglarskich oraz mapkę hydrograficzną Polski z oznaczeniem istniejących klubów i drużyn wodnych.

Praca ujęta jest niezwykle przystępnie, prosto i popularnie. Jest ona jako informator wprost konieczna dla każdego zwolennika turystyki wodnej.

Nadmienić należy, że stanowi ona 21 tomyk popularnej „Biblioteczki Sportowej”.

TWOJE DZIECI UCZĄ SIĘ W OJCZYSTYM JĘZYKU, CZYŚ POMYŚLAŁ O TRAGEDII MATEK, KTÓRYM OBCA SZKOŁA WYKRADA DUSZĘ DZIECKA?

Ziół grosz na „Fundusz Polskiego Szkolnictwa zagranicą”, na konto P. K. O. 21895, Komitetu Obcemu do 25-lecia Walki o Szkołę Polską

RADJO WILEŃSKIE

CZWARTEK, DN. 25 LIPCA

11,58 czas.
12,05 muzyka operetkowa. (płyty).
13,10 Kom. meteor. z Warsz.
14,40 program dzienny.
16,45 kom. da żegluga z Warsz.
16,50 „Amerykanizacja sztuki w Paryżu” — odczyt z Warsz.
17,10 muzyka symfoniczna (płyty).
17,35 „Alojzy Lirane i jego stosunek do narodu polskiego” — odczyt z Warsz.
18,00 koncert popołudniowy w wykonaniu Olgi Olginy (sopran).
19,00 „Skrzynka pocztowa nr. 150” — listy radiosłuchaczy o młodzi Włodzisław, dyr. progr. R.A.V.
19,20 „Szare dni oewstania styczniowego” — odczyt wygłosi Otto Hedemann.
19,40 program na piątek i romantyci.
19,50 Kom. z Warsz.
20,15 koncert z Warsz.
21,30 słuchowski z Warsz. „Najdroższa moja Pegg” — Hartley - Mannera.
22,00 „Głos Jeanetty Macdonald” — felj z Warsz. wygłosi W. Frenkiel.
22,15 Kom. z Warsz.
22,30 audycja wokalna z Poznania w wykonaniu p. R. Maja (baryton opery poznańskiej) — przy fort. J. Komorowski.
23,00 muzyka lekka i taneczna z Warszawy.

Giełda Warszawska

z dnia 22 lipca 1931 r.

WALUTY I DEWIZY

Dolary 9,06 — 9,08 — 9,04.
Holandia 359,80 — 360,70 — 358,90.
Londyn 43,30 i pół — 43,41 — 43,20.
Nowy York 8,925 — 8,945 — 8,905.
Nowy York kabel 8,929 — 8,949 — 8,909.
Paryż 35,04 i pół — 35,14 — 35,13 — 34,95.
Praga 26,45 — 26,51 — 26,39.
Szwajcaria 173,70 — 174,13 — 173,27.
Wiedeń 125,48 — 125,79 — 127,17.
Włochy 46,70 — 46,82 — 46,58.

PAPIERY PROCENTOWE:

5 proc. pożyczka kolejowa 45. 6 proc. dolarowa 74,75; 8 proc. L. Z. BGK i BR. obligacja BGK 94. Te same 7 proc. 83,25; 4 proc. L. Z. Ziemięskie 49,75 — 49,50 — 50; 4 i pół proc. warszawskie 70,50 — 71,25 — 70,75; 5 proc. Łódź 53; 8 proc. Łódź 66; 8 proc. Piotrkowa 62; 10 proc. Siedlec 71,75.

AKCJE:

Bank Polski 16 Pół

ZADAJCIE
we wszystkich aptekach i
składach aptecznych znanego
środka od odcisków
PROW. A. PAKA

Listwy ochronne Krawężniki
do ścian nowy typ Fabryki Dźwigów Bracia Jenike Sp. Akc.
Izolacyjne Filc bitumowy
materiały od wilgoci do krycia dachów fabryki „Gudronit”
Dreny Dachówkę
Pomorskich Zakładów Ceramicznych Sp. Akc.
Płytki cementowe
własnej produkcji poleca
W. Buzs, A. Janowski i S-ka
Wilno, Wileńska 23 tel. 432.

Ogłoszenie o przetargu

Zarząd Spółki Wodnej „Brzeg Zarzeczny” ogłasza przetarg na wykonanie robót regulacyjnych brzegu rzeki Wilenki przy posesjach Nr. 19, 21, 23, 25 przy ul. Zarzecznej i Nr. 1 i 3 przy ul. Polockiej składających się z:
1) Zabiecia około 350 mtr. pól, 2) założenie około 100 mtr. b. ślany drzewnej, 3) wykonanie nasypu 1900 mtr. 9, 4) wykonanie bruku na mchu 550 mtr. 2. O szczegółach przetargu dowiedzieć się: ul. Zarzecz 23 m. 2 w godz. 20—22. Oferty będą przyjmowane do dn. 28 lipca r. b. do godz. 10 rano.

ZARZĄD.

PIANINA, FORTEPYANY I FISHARMONJE
KRAJOWE I ZAGRANICZNE
TYLKO GWARANTOWANEJ JAKOŚCI
SPRZEDAŻ WYNAJĘCIE
K. DĄBROWSKA
Wilno, ul. Niemiecka 3, m. 6.

KINO
MIEJSKIE
SALA MIEJSKA
Ostobromska 5

WIELKIE KINO
CASINO
WIELKA 47. tel. 15-41

Dźwiękowy
Kino-Teatr
„STYLOWY”
Wielka 36

Od dnia 21 do 24 lipca 1931 roku włącznie będą wyświetlane filmy:
„TAJEANICA D-RA DIAITRIUSA”
Dramat w 9 aktach. W roli głównej: MARION DAVIES.
Nad program: 1) „Senegalia” (Podróż po Syrii) Aktów 1. 2) Trójka hulańska komedia w 2 aktach. Kasa czynna od g. 5 m. 30. Początek seansów od g. 6-6 w.
DZIŚ! Wielka niespodzianka dla zwolenników humoru i dowcipu! Znana para komików w niezwyklej komedii dźwiękowej p. t.
George Sidney i Charlie Murray
KOHN i KELLY w SZKOCJI
Nad program: Wszelkiewiatywy dodatek dźwiękowy „Foxa”. Początek o g. 4, 6, 8 i 10.15 W dniu świąt. o g. 2-jej. Ceny znizone.
DZIŚ! Wielkie dwa dźwiękowe rewelacyjne przeboje 1931 r. w jednym programie po raz pierwszy w Wilnie! przepiękna pieśń miłości o wiatrach nimbem subtelnej czaru. W rol. gl.
Mary Brian i Richard Arlen.
Sensacyjny dramat w roli głównej ulubiony bohater „en Maynard i cudowny koń—Tarzan.

BILANS SUROWY

Komunalnej Kasy Oszczędności Miasta Wilna

WILNIEN		NA DZIEŃ 1-go LIPCA 1931 r.		MA
Złote i grosze		Złote i grosze		
Kasa i sumy do dyspozycji	430867 93	Kapitał zakładowy	100000 —	
Papiery wartościowe własne	216184 —	Fundusz zasobowy	31083 60	
— funduszu zasobowego	6660 —	Wzrosty obce własne	1057 34	
Weksele zdykontowane	1499031 56	Wkłady	5105661 25	
— protestowane	48050 31	Kredyt udzielony Kasie na remont domów	140000 —	
Pożyczki na remont domów	152101 50	Zobowiązania kasowe	3114 17	
— termin. na zob. dłużne i pod zastaw papier. wartości.	149108 20	Różne	6204 88	
Pożyczki zabezpiecz. hipotekami i inaczey i udzielone Gminom Miejskim	2869190 97	Procenty i prowizja	284889 26	
Korespondenci	141889 11	Należności Skarbu	3764 55	
Ruchomości	30745 90			
Koszty handlowe	98909 29			
organizacyjne	13800 —			
Różne	10863 04			
Organizacja Zakładu Zastawniczego	8576 24			
	5675978 05			
Dokumenty do inkasa	391454 11	Różni za inkaso	391454 11	
Depozyty	206130 48	Depozytarjusze	206130 48	
	8128772 64			

Prezes Zarządu (—) Józef Korolec

Gł. Buchalter (—) Michał Gruzdź

Dyrekcja: (—) Antoni Illnicz (—) Anatol Fried

LEKARZE KOSMETYKA POSADY ROZNE

DOKTOR SZYRWIND
choroby weneryczne, skórne i moczopłciowe
Wielka 19, od 9 do 12
3-7

GABINET WILNO, MICKIEWICZA 21 m. 4.
kobięc. konserw. — je, dosko. — ania, odwieża, szara — jej stary i braki. Maso — wazy i ciała (pauze). Sztuczne opalanie cery — wypadanie włosów — W. Z. P. 25 lipiec. Najnowsze zdobycze kosmetyki racjonalnej.
Gedziecie od g. 10-8. W. Z. P. 43.

DOKTOR BLUMOWICZ
choroby weneryczne, skórne i moczopłciowe
Wielka 21
tel. 921, od 9-11-30
W. Z. P. 25 lipiec. Najnowsze zdobycze kosmetyki racjonalnej.

A. Cymbler
Choroby weneryczne, skórne i moczopłciowe
Mickiewicza 12, róg Tatarskiej przy-
maje 9-2 i 5-8.
Tel. 15-64.

LETNISKA
Letnisko-pensjonat
Zginął pies, rasy wilk, ostryżony, wabi 7 km. od st. Gudogaj, zakreśle szkół śred-
się „Boto”. Uprasza się pocztą Ostrowiec Wi-
ni. Wiadomość Sko-
o odprowadzenie za leński, maj. Wiktorka 7 m. 7 od 5 —
wynagrodzeniem do Dziakowski. Szcze-7 p.p.
Dyrektor Teatru nagłowe informacje: Mickiewicza 15 — 16, od 2 do 5 po poł.

Były profesor
gimnazjalny oraz student U.S.B. udzielał lekcji języków: niemieckiego, francuskiego i włoskiego (konwersacja) oraz przygotowywał do egzaminów ze wszystkich przedmiotów w gimnazjum.
Wódz kiwnął głową z zadowoleniem, wyjął z kieszeni garść banknotów i oddał dwadzieścia.
— Oto twoja część, Byku. Dobrze zrobiłeś.
— Czy nikt ciebie nie widział?
Hogan uśmiechnął się i wsunął niedbale dwadzieścia funtów do kieszeni.
— Może miałem zwoltywać umyślnie tłum? Ha, ha!
— Dam ci wino, Byku, czy chcesz cygaro?
— No, cóż dawaj. — Hogan był dumny z noutalności z wodzem. — Tonny jeszcze nie przychodził?
Wódz nalał szampana do dwóch kielichów i spojrzał badawczo na „Byka”.
— Nie, — odpowiedział z dzwinną nutą w głosie. — Niepoda mi się to. Kazałem jemu śledzić Densa, czy Harrisona, jak go nazywacie. Gdyby Carion aresztował Harrisona, Tonny miał zastrzelić go, żeby się nie wygadał. Tonny podstrzelił go, wiem o tem... ale nie widziałem samego Tonny, co to znaczy?
Hogan podrapał się w głowę.
— Hm!... Może Tonny zwiął? To niepewny chłop!
— Nie, ja ręczę za niego. Coś mi się tu niepodobna. Coś musiało zająć. Kazałem przeszkukać wszystkie możliwe miejsca. Zginął bez wieści!
— Nagle rozległ się brzek rozbitego skała w oknie. Błyskawicznym ruchem Hogan podniósł rewolwer.
— Co to jest?
— Gaś światło! — rozkazał wódz.
— Rewolwer na pogotowiu. Stań tak, żebyś widział całe okno.
Hogan zgasił światło i stanął na środku pokoju. Wódz przysunął się cicho i otworzył okienko. Zaledwie

OBWIESZCZENIE

Komornik Sądu Grodzkiego w Wilnie, rewiru 8-go z siedzibą w Wilnie przy ulicy Jakóba Jasińskiego nr 1 m. 3, zgodnie z art. 1030 Ust. Post. Cyw. podaje do wiadomości publicznej, że w dniu 27 lipca 1931 r. o godzinie 10 rano w Wilnie przy ul. Wielkiej Nr. 25 odbędzie się sprzedaż z licytacji należącego do Ludwika Gruźewskiego go majątku ruchomego, składającego się z: meblowania, oszacowanego na sumę zł. 560.
Komornik (—) F. Legiecki.

Doł! niemieckie złotej maści, czarna maska jak królewski tygrys, szczyt łopatkowy od 80—90 cm. z rodowodem uszy kopiowane—do oddania jeden pomiot 4 samce 1 samica cena 125 do 250 zł. za sztukę. Dogi z mojego Kojca dostały złote medale Gdańsk, Warszawa, Kraków. Duży srebrny Ponozi. Na odpowiedź znaczek. Kojec „Sarmatia”. Marcin Reibe—Nowawies—Dąbrowa k-Mogilno

Sprzedaje się plac
przy ul. Kałwaryjskiej 162, obsz. 1 dzies. Można częściami. O warunkach ul. Wileńska 15 m. 3 lub ul. Ogórkowa 46. (koniec).

JOHN HUNTER

JENNY—DETEKTYW

— Pan mi się podoba, — rzekła, tak prosto i szczerze, że Billy zmieształ się i nie wiedział co odpowiedzieć, słuchając jak wyrzeźbiona rączka dotknęła po przyjacielsku jego rękaw. — Panie Carion, czy pan mi obieca, że nie zagniewa się na mnie?

Niech się pan strzeże, byłoby bardzo smutno, gdyby się im udało zabić pana. A oni to zrobią napewno, jeżeli pan nie będzie się strzedz. Pan wie to doskonale. Oni potrafiliby zabić pana w biały dzień, przy bramie Scotland Yardu i zrobiliby to z taką łatwością i równie bezkarnie, jak wszystko, co zrobili dotąd. Niech pan nie zapomina o tem. Najniebezpieczniejsze są: ludzie, ulice i tłumy ludzi.

Ci ludzie nie są podobni do tych, tu-tejszych, angielskich bandytów. To są inni ludzie. I... ja bym nie mogła odzalaować, gdyby się panu coś stało.

— Bardzo pan jestem wdzięczny za przestrożę, — uśmiechnął się inspektor.

Czuł że Jenny mówi szczerze i sprawiło mu to wielką przyjemność. Ale przypomniał sobie, że przyszedł tu w sprawie służbowej. Znowu przybrał wyraz surowej powagi.

— Widzę, że pan znów się zachmurzył! — zauważyła. O co chodzi panie detektywie?

— Kłopoty! — odpowiedział wykrętnie Billy, nie patrząc na nią. — Nigdy jeszcze nie widział takich jasnych, miłych oczu. Musiał przyznać, że wogóle nie spotykał nigdy do tak miłej, czarującej kobiety, o tak silnej woli, tak łagodnym, słodkim, charakterze i wybitnym umyśle.

Przykre to było, przecież nie powinien był dopuszczać takich myśli. Powinien pamiętać, że jest starszym inspektorem, pełniącym obowiązek służbowy.

— Jakie kłopoty?

W oczach jej błysnął uśmiech, w głosie zabrzmiała ironja.

— Dostałem dwa kablogramy z Cansas City i New Yorku.

— Aha, to stąd zna pan moje nazwisko!

— Tak, — skinął głową Billy, — Ale była tam jeszcze inna wiadomość, która może panią zainteresować. Chociaż może pani sama wie o tem, bez mojej pomocy.

Jenny milczała i słuchała z uwagą. Billy wstał i wziął kapelusze.

— Niema w tem żadnej tajemnicy, bo w Stanach Zjednoczonych wszyscy o tem mówią. Pani nie czytała gazet amerykańskich?

— Nie.

Billy przyjrzał się jej badawczo.

— Moi ludzie będą śledzić panią, pani to rozumie?

— Naturalnie. Ale co pan chciał mi powiedzieć?

— Oliver Trent uciekł z więzienia przed trzema tygodniami i zniknął bez śladu!

Jenny milczała chwilę, nie spuszczaając oczu z inspektora. Twarz jej zmieniła się, oczy pociemniały, na twarzy ukazały się czerwone rumieńce.

— Nieprawda! To nieprawda! Pan wymyślił to umyślnie, żeby zeznaczyć za odmowę udzielenia panu informacji.

— Mówię prawdę, — zmarszczył brwi Carion.

I proszę również, żeby pani powiedziała mi, prawdę. Jeżeli pani się upiera, jestem bezsilny dopomóż panu.

Jenny była bardzo wzruszona. Spojrzenie jej stało się dziwnie nieruchome, usta poruszały się bezzwicznie.

Billy pożałował, że tak nieostrożnie poruszył tą sprawę. Wyraz twarzy Jenny wzruszył go i zaniepokoił. Pragnął wywołać na jej ustach łagodny i spokojny uśmiech, którym go tak zachwycił.

Po chwili Jenny zapanowała nad sobą i wyszeptala:

— Wierzę panu. Ale pan mnie bardzo zmartwił. Czy mogę poprosić, żeby pan mnie zostawił samą, czy ma pan coś do powiedzenia jeszcze?

— Nie, ja wychodzę już.

Zatrzymał się przed drzwiami, i obejrzał się. Oczy ich spotkały się. Na łóżku leżało bezzębne, głęboko wstrząśnięte dziecko. Billy zmieształ się: rozmowy.

— Myślałem, że trzeba pani powiedzieć. Bardzo możliwe, że on już jest w Anglii. Kazałem go odsukać, ale nie mam nadziei, żeby go odnaleźć.

Jenny podniosła na niego błagalne oczy i szepnęła nieśmiało:

— Jeśli pan go odnajdzie, niech się pan z nim obchodzi delikatnie, niech go pan nie krzywi, obiecuje mi to pan?

Billy wzruszył ramionami. Jeśli Oliver Trent będzie złapanym, cóż mu dopomóż może taki jeden mały urzędnik?

LICZBA BANDYTÓW ZMNIEJSZA SIĘ

Wódz chodził wielkimi krokami po dużym pięknie meblowanym pokoju. Delikatne światło spływało łagodnie z matowej latarni wiszącej pod sufitem. Stalowe okienice ostaniały szczelnie okna.

Gryząc niecierpliwie piepiersa, wódz spoglądał co chwila na staroświecki zegar, stojący na kominku.

Zapukano do drzwi. Do pokoju wszedł lokaj w libery. Był to typowy lokaj, jakich się widzi na scenie w sztukach, opisujących arystokratyczne salony. W Ameryce rola jego polegała na dostawianiu się do domów milionerów i w charakterze lokaja, zbierania informacji o zwyczajach państwa, dla późniejszych napadów.

Umiął mówić głosem pełnym szacunku i słodkim zarazem, jak przystało lokajowi w dobrym domu, ale obecnie nie potrzebował grać tej roli.

— Wodzu, — rzekł — Byk przyszedł. Czy chcesz z nim mówić?

— Po jakiegoż diabła czekam tutaj? Jak myślisz? — rozniewał się wódz. Mówiąc z podwładnym, uważał za konieczne dostosowywać się do ich sposobu bycia i żargonu.

Lokaj uśmiechnął się: — Lubię, kiedy się gniewasz, wodzu. Gdybym miał twój charakter, byłbym już dawno wielkim panem. Nie wiem tylko...

— Wprowadź Byka! — przerwał wódz.

Nie miał ochoty ciągnąć dalej tej rozmowy.

Lokaj zamilkł posłusznie i zniknął za drzwiami, rozumiejąc, że nie czas na pustę rozmowę.

Na sumieniu tego człowieka leżała niejedna okropna zbrodnia, ale jednego surowego słowa woda, wystarczało, by wzbudzić w nim paniczny strach.

Poc chwili zapukano znowu. Pukanie to miało swój wyraz bardzo głęboki: świadczyło ono, jak wielkim szacunkiem cieszył się wódz u swych podwładnych. Zazwyczaj w świecie przestępców tego rodzaju formy są zupełnie nieznanne. Szczególnie „Byk” Hogan nie miał zwyczaju pytać o pozwolenie wejścia, ani kłaniać się komuś.

Ale z wodzem była zupełnie inna sprawa...

Hogan wszedł do pokoju i zamknął drzwi za sobą, był to niewysoki mężczyzna, o szerokich barkach i ciężkim tułowiu. Był on jednym z najsilniejszych ludzi wśród przestępców amerykańskich.

Zanim stał się mistrzem w strzelaniu z rewolweru i karabinu maszynowego, umiał rozprawiać się z wrogiem gołymi rękami.

W charakterze najemnego mordercy zarobił niejedną tysiąc dolarów, nie obawiał się Boga, ani diabła, pracował sam, na własną odpowiedzialność, aż dopóki nie spotkał woda, który patrzył wzbudzić w nim dziwny strach zwierzęcy i zamienić w niewolnika, w ślepe narzędzie swych zamysłów.

— No? — mruknął wódz. — Cóż tak późno?

— Widziałem chłopca, — zaczął Hogan. — Ma domek na małej uliczce w Bolham. To on był szoferem w autobusie. Rozumiesz, wodzu?

Słowo „rozumiesz”, morderca używał w każdym zdaniu. Mówił grubym głosem, z trudnością dobierając słowa.

— Zaciągnąłem go do baru. Porozmawialiśmy sobie. Chłopiec uciekł się, że wpadł w taki pyszny interes: Gazety piszą o nim. Policja biegnie i pyta się. Carion też badał. Rozumiesz?

— Czy on widział mnie? — przerwał niecierpliwie wódz.

— Nie, było ciemno. Ale mówię, napewno pozna niech tylko spotka. Żeby tego nie mówić, dałbym pokój, rozumiesz? Ale jak tak, to, myślę nie wypuszczyć go! Rozumiesz?

Skończyłem z nim w drodze do domu. Raz, i koniec! Rozumiesz? Teraz będzie milczał.

Wódz kiwnął głową z zadowoleniem, wyjął z kieszeni garść banknotów i oddał dwadzieścia.

— Oto twoja część, Byku. Dobrze zrobiłeś.

Czy nikt ciebie nie widział? Hogan uśmiechnął się i wsunął niedbale dwadzieścia funtów do kieszeni.

— Może miałem zwoltywać umyślnie tłum? Ha, ha!

— Dam ci wino, Byku, czy chcesz cygaro?

— No, cóż dawaj. — Hogan był dumny z noutalności z wodzem. — Tonny jeszcze nie przychodził?

Wódz nalał szampana do dwóch kielichów i spojrzał badawczo na „Byka”.

— Nie, — odpowiedział z dzwinną nutą w głosie. — Niepoda mi się to. Kazałem jemu śledzić Densa, czy Harrisona, jak go nazywacie. Gdyby Carion aresztował Harrisona, Tonny miał zastrzelić go, żeby się nie wygadał. Tonny podstrzelił go, wiem o tem... ale nie widziałem samego Tonny, co to znaczy?

Hogan podrapał się w głowę.

— Hm!... Może Tonny zwiął? To niepewny chłop!

— Nie, ja ręczę za niego. Coś mi się tu niepodobna. Coś musiało zająć. Kazałem przeszkukać wszystkie możliwe miejsca. Zginął bez wieści!

— Nagle rozległ się brzek rozbitego skała w oknie. Błyskawicznym ruchem Hogan podniósł rewolwer.

stalowa zasłona usunęła się jak do pokuju wpadł trup.

Na ramieniu trupa widniał krótki karabin z obciąża łąką.

Hogan skamieniał na ten widok, i bezmyślnie patrzył na zwróconą ku sufitowi wykrzywioną w przedśmiertnym kurczu twarz.

— Tonny...

Wódz i Hogan spojrzeli na siebie w milczeniu. Pomiedzy nimi leżał trup Tonny'ego.

W ogrodzie za oknem panowała cisza i pustka. Jedna myśl przemknęła przez głowy obu bandytów. Od chwili przyjazdu do Anglii była to pierwsza porażka, pierwsza ofiara, którą ponieśli. „Ktoś unieszkodliwił” ich kolegę i zrobił to w taki sposób, że ani „wódz” ani „Byk” nie mogli opanować nagłego skurczu trwogi, która ściśnęła ich serca.

1.000.000 FUNTOW STERLINGÓW

Wódz pierwszy opanował się i przyszedł do siebie.

— Zobacz, czy niema kogo w ogrodzie, — rozkazał. — Trzymaj rewolwer na pogotowiu.

Hogan podszedł do okna i ostrożnie nie wyjrzał, nie spuszczaając rewolweru.

W ogrodzie nie było nikogo. Księżyć oświecał wierzchołki drzew, kołysane lekkim wiatrem. W ciemnościach drzew panował mrok zupełny